

naše strane, da se očuva naša vojski od svakog iznenađenja na boku.

Nakon nesretne druge ofenzive nema na jugu zapada važnijih događaja. Talijani kako da se odmaraju od teških kušnja zadnjih sedmica. Ovu stanku upotrebljava neprijateljsko topništvo, da trosi munjivca, paleći dan i noć.

Urhovni vojni zapovjednik nadvojvoda Fridrih zapovjedniku mornarice admiralu Hausu.

Milostive riječi naseg Preuzvišenog gospodara vojske vjernoj straži na jugu-zapadu primila je cijela vojska velikom radošću. Divnim činima odvažne mornarice zahvalno spominjajući se, čestitam srdačno Vasoj Preuzvišenosti i Vama podređenjoj hrabroj mornarici na najvišem priznanju, te se stalno nadam, da će ponosna crvenolobijca zasluga ostati gospodarcia domaćih voda.

Marsal nadvojvoda Fridrih.

Odgovor admirala Hausa nadvojvodi Fridrihu.

Čestitke i riječi toplog priznanja, koje je Vaša Visost izrekla prigodom zapovijedi za vojsku i mornaricu naseg Preuzvišenog ratnog gospodara, koja je vredno i c. i kr. ratnu mornaricu osrećila ispunjuje nas radošću i ponosom.

Zahvalnim sreen molim Vašu Visost, da primi milostivo uvjerenje, da će Njegovoj Veličanstvu mornarica gledati u neprolazna slavna djela vojska Vasoj Visosti podređenjih kao svjetli uzor i voditi biljobercenu zastavu uvijek ponosno i slavno u zaštitu domaćeg mora i ljubljene domovine. Admirals Haus.

Gospodarske neprilike Italije.

„Politčkoj Korrespondenciji“ pišu sa talijanske granice: Nepovoljna slika, što ju već u prvotaj rata pokazuje gospodarski položaj Italije, djeluje još poraznije na javno mnijenje u Italiji, nego to, što nema nikakva osvojenja, koja su toliko ohrabrali. Rimsko građsko vijeće zaključilo je sada rezoluciju, da se ukoni besposlenost u radništvu, koja biva sve veća. Ožljivo značenje ovog pitanja vidi se također iz jednog članka prijašnjeg ministar Izgovine Parolana, u kojemu se izjavljuje, da nema vrijednosti vlasina naredba o mobilizaciji industrije, dokle rade ne uspie, da se riješe problemi besposlenosti i iseljavanja. Gorki neuspjeh narodnostoj zajma još se osjirje razvije: s mnogim razlozima, koji se navode za razjasnjenje tog neuspjeha. Tako publicista Gabiati upozoruje u jednom članku u „Secola“ na izjave mnogih industrijalaca, da nemaju na raspolaganje novca, da upišuju zajam, jer im vlasti ne dave opće ne plaća ili samo sa zadužnicama. Kako se malo cijeni sposobnost vlade, da savlada razne poteškoće, vidi se u postupku rimskih nacionalista, kad govore o stvaranju privatnog komiteta za rješjenje dohabe municije pa ostaju crveni pri osnovi uspjeha prigovora odobljilnih listova s izjavom, da ne mogu imati nikakva povjerenja u državu inicijativu.

Već je porazno djelovanje ispravak, koji je vlast morala dati obzirum na žetvu žita. Prije je ministar poljoprivrede Casavola obljodano rezultat procjene žetve, po kojemu se je računalo, da ima 36 milijuna duplih metričkih centi žita, pa da je tako opskrba Italije s kruhom skoro sasna neodvisna od dovoza izvana, a sad se službeno izjavljuje, da će radi zadnjih kiša biti manje žetve barem deset milijuna duplih metričkih centi. To znači, da se potrebna žita ni dojdnoće godine ne će moći pokriti od žetve u Italiji. Gorka je utjecla, da će Engleska biti pripravna preporučiti Italiji jedan dio argentinskog žita, što ji ja kupila, kad se promislila, da će Italija s ovom misli još više pasti u ovisnost od Engleske.

Upliv i posljedice rata na razvitat narodnog gospodarstva.

Mnogi su mislili, da će svjetski rat imati još upliv na razvitat narodnog gospodarstva; međutim vidimo, da su se nekele grane gospodarstva podigle izvan svakog očekivanja. Premda su sve grane zatvorene i uvoz sirovina je omeo-gučen, to ipak neke grane industrije napreduju. Vidimo da su se nekoji tvorničari tekstilne industrije obogatali osobito u sjevernoj Češkoj, gdje je tekstilna in-

dustrija i prije rata bila u cvatu a sad po gotovo. Skoro nema tvornice, koja ne bi radila, a kako i ne bi, kad pomislimo, koliko je ljudi pod oružijem, koji moraju biti odvedeni. Naravno, da kod neprekidnog rada strojevi se znatno troše, ali tvorničari lako natomeste štetu budući proizvodivaju mnogo robe a kod toga je dobitak veći. Ne samo da je tekstilna industrija napredovala nego razvijeno prema prilikama i na druge. Naravno tu se ne može govoriti o cvatu opće, ali ipak se nijesu uz dananje prilike temelji industrije u mnogom uzdramli. Vidi se, da u pliv rata nije imao velike posljedice kako smo očekivali.

Poljodjelci isto svoje proizvode dobro trže i nijesu nikad kao na cijene bile tako visoke kao danas, premda to ne bi bilo potrebno. Sa obrađivanjem zemlje nijesu skopčani toliko troškovi kao kod industrije. Razumijemo je, da su radne sile pokupile i da je obrađivanje zemlje bilo tegetno, ali ipak se nijesu smjeli proizvođi uz tako visoke cijene tržiti. Kod toga su naravno poljodjelci imali velike dobitke, pak se ne može govoriti o krizi, dapače obratno. Jedino će najviše ovim ratom pretrpjeti stočarstvo, jer se još nije nikad toliko blago laklo koliko se kolje danas. To isto se nesnije pretjeravati, jer se mora kod toga uzeti u obzir da je nije blago izvažalo. Kad pomislimo na čitavu vojsku, koja se danas nalazi na ratištu, a koja treba dnevno mesa, onda ćemo lako moći prouiditi koliko se toga čini. Meso je najhranjivije jelo, pa naši vojnici uz tečaj današnjih ratova moraju dohivati mesa. Moguće, da će se to istom nakon rata osjećati. Svakako će ovaj at imat ne povoljne posljedice na marvo i konjovojstvo, ali to će malo po godina potrajati pak će se stočarstvo najmirnijim radom opet podići do prijašnjeg stepena.

Radi preobilnog gradiva ispuštili smo danas podli-stak.

Razne vijesti.

Zatvorena gostiona. Gostiona „Austrija“ koja je uspriko sada ostepjelih srogih odredbata bez dozvole oblasti bila opet otvorena, po odredbi je c. kr. tvrdjavno komesar redarstveno zatvorena. Istodobno bje vlasnici lokala, Angel Jovančević, oduzeta njezin legitimacija, kojom je mogla ostati u području ratne kule, te se s njom postupalo prema odredbama evakuacije.

Utamanjute muhe, glavne širitelje kužnih bolesti! Pošto je dokazano, da su muhe glavni posrednici širenja kužnih bolesti, pozivlje se pučanstvo da upotrebi sva ona sredstva za lamanje te opasne insekte i da nastoji čistoću svoje okoline ukloniti povoljne uvjete njihovom sakupljanju i plodjenju. Tim će u pogledu javnog zdravlja doprinesti velike koristi, jer će se unanijiti pogibao prenosa otrovnih klica. Kao najsigurnije djelujuće sredstvo za lamanjenje muha jest rastopina formalina 50 po slo, kojom se postupna na siledni način: Jednu žlicu ove formalinove rastopine pomiesi se u jednu četvrtinu mlijeka. Ta se smjesa ulije na jedan ili prama potrebi više plitkih tanjura, te u sredinu svakog postavi mali komadić kruna, da izviranje mlijeka sasna malo milimetara. Tako pripravljene tanjure treba namjestiti na zgodna mjesta, na kojima muhe najvećma napadaju. U lokalima, gdje se muhe najvećma kupel, kao krahama, mesarnicama, stajama i sličnim mjestima, treba besće zidove oblijeliti vapnenim mlijekom, u kojeg se na svake dvije do tri litre posuje jedna četvrtina kilograma otna. Osim navedenih sredstava dobro je upotrebiti već poznate ljepljive papire, prah od osjenca (buhac) itd. Sredstva za lamanjenje muha mogu se dobiti u svakoj ljekarni.

Ravnateljstvo Druže sv. Cirila i Metodaja za Istru primilo je nadalje sljedeće prinose: Hrvatska pučka stehionica, Omiš K 50; g. Ivan Spoljarčić Kupinovo šalje sabranih K 20-50; Općina Hum na Sutli K 40; g. Matko Bratonia, učitelj, Zrenj sabranih K 24-12; g. Ant. Fabjančić, kapelan i g. Juraj Mihalić, učitelj šalju sabranih prigodom narodnog blagdana u Baski K 208-29; Uprava „Hrvatskog Lista“ Pula u ime stiglih prinosa na istu upravu K 300; g. Josip Katmarčić-Šestanovac, Krajina K 10; Uprava „Prijatelj Naroda“, Zagreb šalje poslanih od g. Petra Vudi-

iz Sunji K 40; g. Ante Mijaković, Feldkard, Feldpost 44 K 20; g. dj. Maria Prodan, učiteljica, Brgradac sabranih prigodom narodnog blagdana K 46-40; g. Nikola Jarak, gimn., Mostar K 22-80; g. Nikola Vezdić, nadsumar, Drniš šalje sabranih K 43-30; g. Matko Lutež, učitelj izruč sabranih prigodom narodnog blagdana u Nerezinama K 22; g. dr. Andričić, Opštija za izbjeglihu okladu K 5; g. Jakov Čemazar, župnik, Smarje daruje K 10; g. Bartulić, učitelj sabranih K 30; g. Ivan Ribarić, učitelj, Boljun sabranih K 32; Uprava „Hrvatskog Lista“, Pula na račun sabranih prinosa K 300; g. dr. Ivo Mihić, Buzet K 75; gđa Rozalija Sušan Zanka i Stedana, Srdoči 140 daruje K 6; Banka i Stedana za Primož idd. na Susaku daruje K 200; g. Vinko Sepić; nadučitelj, Buzet šalje u ime tamosne družbine podružnica K 44; Poglavarstvo sloh, i kr. grad. Vraždin šalje kao dar časnauskog kaplota K 30; jedna tvrtka u Zagrebu K 2497-50.

Zivjeli plemeniti darovatelji! Naprijed za Družbu!!!

Zaplijenjeni dubrovački parobrodi od neprijateljskih država. Talijanski je vojno zapovjedništvo naoružalo (opovihna veliki dubrovački parobrod „Daksu“ stavivši ga u službu kao pomoćnog krstasa. Ovaj ogromni nas parobrod duge plovidbe, od 7500 tona tereta, vrijednosti oko milijun kruna, pred početkom rata nalazio se u Gibraltaru, kreću žitom. Tu je po engleskoj vlasti bio zaustavljen i po nalogu mora da izkrca sav teret žita. Zatim bio odpručen u Genovu, gdje ga je talijanska vlada zaplijenila, a posadu zarobila. Ali prama zaključcima zadnje haaska konferencije, na što se je Italija obvezala, mora da ga nakon sršetka rata povrti i za sve vrijeme, što je u svoju svrhu upotrebljavala, da za procjenu plati.

Osim „Daksu“ zaplijenjena su još četiri velika dubrovačka parobroda: „Istok“, „Gradac“, „Zora“ i „Pratzarus“ sve prije nego li je bio najvišene rat. „Istok“ je bio zaplijenjen u Taganrog (Rusiji); posadu su zarobili i otparivili u Sibiriju, a parobrod odveli u Mariampol, gdje se i sada nalazi. „Gradac“ je bio zaplijenjen u Brestu (Francuzkoj), gdje su mu teret žita i sve drugo zaplijenili, posadu zarobili, a parobrod (kao i Talijani „Daksu“) pretvorili u pomoćni krstas. „Zora“ i „Pratzarus“ nalazili su se mjeseca augusta prošle godine u Anversu, gdje su više dana prije početka rata bili zaustavljeni. Talijanci su, prije nego su morali da napuste Anversu, znatno ostetili strojeve u obim ovim parobrodima. Kad je pak pobjedonosna njemačka vojska zaposjela Anversu, odmah su ih nasina izručili. I sada se oba nalaze u luci Anversu, pod nadzorom g. Pera kapetana Aguzinevića, rodom iz dubrovačke Rijke.

(P. Crv. H.)

Izmjena papirnih dvovrkuna. Kod postupka za izmjenu za javni promet neupotrebitih papirnatih dvovrkuna valja u smislu sadašnjih propisa razlikovati, da li je uzrok neupotrebitosti istrošenje, slučaj ili namjera. Naravnim istrošenjem neupotrebitve cijele bankovne note preuzimaju podružnice austro-ugarske banke kao plateno sredstvo, te ih na zahtjev izmjenjuju potpunim nominalnim iznoom. Note, koje su slučajem postale neupotrebitve na pr. zamazanjem mašću, uljem, kiselinama ili eromom, ili su pak sastavljene ili sjepljene od dva ili više dijelova, preuzima banka u kojoj nema sumnje o valjanosti također mjesto plateža ili na izmjenju. Namjerice neupotrebitvin učinjene note kao na pr. pretiskom, prebojavanjem, perforiranjem ili drugim načinom, koji mijenja vanjsku formu, u koliko su prave, preuzima banka uz otštetu proizvodnih troškova od 5 filira po komadu. Note, kod kojih nema dijelova risarija stampangoa polja ili ruba, preuzima banka na uvođenje samo s iznosom, koji otpada na neosteteći dio note. Ostđete se za oštećenje dvovrkuna odmjeruje tako, da se tako razdjeli je deset jednakih polja, te se za svako pokvareno polje računa 20 filira. Djelomice spaljene, istrule ili od misa nargizne banknote preuzimaju se kod podružnice uz potvrdu primitka, te šalju središnjem na odmjeru ostđete.

Preračunavanje maraka. Kao „Börsen- und Handelsberichte“ javlja, preračunavaju austrijske poste 100 maraka sa K 133,50. Kako se vidi, još uvijek nije izjednačena valuta vrijednost između Njemačke i Austro-Ugarske. Naprotiv plaćamo mi u Njemačkoj 15%, više nego prije rata. Na-

protiv gubi Njemačka tih 15%, ako mora udovoljiti svojoj dužnosti u krunskoj vrijednosti. Zato je važna danas progodba u kojoj vrijednosti se mora ispuniti obveza.

Nova žetva u Ugarskoj nije bas tako ispalala, kako se prvobitno pisalo. To je posve razumljivo, jer na žetvu upliva mnogo faktora, koji se dnevno mogu mijenjati. Diferenca nije velika i nije još definitivna, jer konačni rezultati vrsidbe mogu dati male korekture na bolje. Kod pšenice se očekuje 44.95 mil. q. (mjesto 45.97 mil. q.), raži se očekuje 6.87 mil. q. (mjesto 6.97), jecma će biti 12.93 mil. q. (mjesto 13.55), zobi se računa 12.39 mil. q. (mjesto 12.46). Okopavine stoje uslijede zadnjih kiša povoljnije. Manje će biti od procjene pšenice za 1 mil. q., raži za 200.000 q., jecma 620.000 q., zobi 70.000 q. Više će biti od prošle godine pšenice za 16 milijuna metričkih centi, raži za 2 mil. metričkih centi. Manje će biti od prošle godine jecma za 700.000 metričkih centi i zobi za 166.000 metričkih centi. Razlika u prosjeku procjene i žetve po rali pšenice 7.66 q. (procjena 7.00), raži 6.87 q. (procjena 6.78), zobi 6.60 q. (procjena 6.63).

Treći švicarski ratni zajam od 100 milijuna franaka uspio je nad svako očekivanje tako, da će država morati repartaciju provesti.

Dobrovoljni prinosi.

Nasa je uprava primila te će prosljeđiti svrsi sljedeće prinose:

- Prinosi za hrvatske škole u Pulji: Steuermann M. Opacić sabrano je u slavu naše hrabre mornarice u krugu potčasnika i mornara K 121-90
- [Taj iznos darovao: Steuermann Opacić K 5; Rajnman K 4; Klement i Dekanić svaki po K 3; po 2 K: Kravsovec, Karamann, Peros, Kostić, Mahorić, Šain, Zohal, Vraždin, Cvjetković, Horvat, Šestan, Dimitrović, Dr. Balić, Kapitanović, G. M. Kostelac, Papić, M. I. Božić, E. F. Miholjević, Gobac, N. X. i N. N.; po 1 K: Dujmović, Sterk, Tuma, Čížek, Mahnić, Vrana, Greif, Zidarić, Müller, Petresić, Lacinović, Japel, Kolz, Pavlič, Pariz, Gigante, Pavlač, Kovarić, Pirker, Kacija, Fer, Kadec, Maček, Konrad, Oberdamer, Stanonik, Vlatić, Šauer, Martinčić, Baković, Melvan, Radosavljević, Zlatović, Uroda, Defornero, Meje, Janoke, E. F. Mardesić, E. F. Lazar, Rotić, E. F. Širm, Fucsko, Mijoc, Kriz, Ružić, Smaha, Raubal, Mužić, Bekser, Skugor, Beros, Škorin, Gvozinar, Budinić, Čećuk, Benvenuto, Sara, Dovian, Fast, Černy, Mihajčić, Giuliani, Zekan, Bartulović; Zaja 90 h] Galović Dinko prigodom svoga imendana 3—
- M. M. 2—
- Vrij radnici sabrase 71-60

[Taj iznos darovao: Mohorić 3 Note; po 2 K: Blasković, Grünbaum, Kinkela, Golob, Fabian, Hečić, Jelčić, Rosandica i Šuber; po 1 K: B. Sukser, Mihovilović Antun i, Barbačić, Visković, Katičić, Gerbac, Galović, Fornadžari, Lovrić, Pijan, Brenčić, Mihovilović Andre, Mičdek, Lončarić, Mihovilović Antan II, Radolović, Knirs, Drekhonja, Štok, Potočnik, Kapurajin, Mula, Lieli, Blagonić, Ljubijević, Milman, Jurman, Kopeč, Lieli Matko, Jeromala, Zajc Josip, Zajc Vjekoslav, Župčić, Gerl, Smoković, Vitasović, Stifančić, Havlicek, Kuhar, Fasol i Bulošić; Rotanić i Vrabec po 80 h; Jelčić Marko 70 h; Gabrijelić, Fedel i Mišević po 60 h; Klapičić i Šnid po 50 h; Perhat, Podgurovica, Višć, Macuca, Benković i N. N. po 40 h; Kučera, Miljevac i Fojanić po 30 h; Mišević 20 h]

Ukupno K 198-50
Prije iskazano 1091-90
Sveukupno K 1290-40